

Nilgün Arısan Eralp, Senem Aydın Düzgit, Fuat Keyman,
Çiğdem Nas, Bengisu Özenç, Selin Özokcu, Güven Sak, Ümit
Şahin¹

TÜRKİYE ULUSAL KATKI BEYANINDA BU KEZ İDDİALİ OLMALI VE 2030 İÇİN MUTLAK AZALTIM SÖZÜ VERMELİDİR²

ÇAĞRI METNİ

Türkiye'nin kalkınma politikalarının tasarımına yönelik veri derleyen, bilgi üreten ve strateji geliştiren düşünce ve araştırma kuruluşları olarak, 2021 Mart ayından bu yana Türkiye'nin yeşil dönüşüm gündemine ilişkin değerlendirmelerimizi ve önerilerimizi kamuoyu ile paylaşmakta³ ve bu konudaki gelişmeleri yakından takip etmekteyiz.

Türkiye'nin 8 Ekim 2021'de Paris Anlaşmasına taraf olmasının ardından düzenlenen İklim Şûrası'nın hemen öncesinde kaleme aldığımız Türkiye'nin en geç 2035'e kadar kömürden çıkmasına ilişkin talebimiz⁴ ile net-sıfır patikasındaki öncelikli politika tercihimizi de ilgili tüm tarafların görüşüne sunmuştuk. Şûraya da aktif katkı sağlayarak 2053 net-sıfır hedefi doğrultusunda oluşturulacak olan yol haritasına yönelik önerilerimizi hükümet temsilcileri ve katılımcılarla paylaştık.

Bu sene Mısır'ın Şarm El-Şeyh kentinde düzenlenecek 27. Taraflar Konferansı'nın yaklaştığı bugünlerde, Türkiye'nin söz verdiği üzere UNFCCC sekreteryasına sunması beklenen **güncellenmiş Ulusal Katkı Beyanının, 2053 net-sıfır kararına uygun olarak, mutlak azaltım hedefiyle hazırlaması** gerektiğine ilişkin talebimizi paylaşmanın zamanlı olduğunu değerlendiriyoruz. Bu talebin bilimsel temelini

¹ Yazarlar soyadı sırasına göre sıralanmıştır, yazarların sırasıyla kurumları: TEPAV, İPM, İPM, İKV, SEFİA, TEPAV, TEPAV, İPM.

² Bu çağrı metnini imzalayan kurumlar: Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV), İstanbul Politikalar Merkezi (İPM), İktisadi Kalkınma Vakfı (İKİV)

³TEPAV, İPM ve İKV ortaklığında; Mart 2021; Türkiye "Yeşil Dönüşüm"e Uyumda Geç Kalmamalı; https://www.tepav.org.tr/upload/mce/2021/degerlendirme_notu/turkiye_yesil_donusume_uyumda_gec_kalmamali.pdf

⁴ TEPAV, İPM ve İKV ortaklığında; Şubat 2022; Türkiye En Geç 2035'te Kömürden Çıkmalı! https://www.tepav.org.tr/upload/mce/2022/notlar/turkiye_en_gec_2035te_komurden_cikmali.pdf

TÜRKİYE ULUSAL KATKI BEYANINDA BU KEZ İDDİALİ OLMALI VE 2030 İÇİN MUTLAK AZALTIM SÖZÜ VERMELİDİR

oluşturan çalışmamızda⁵ ortaya koyduğumuz gibi, Türkiye'nin 2030 yılına kadar, mevcut teknolojik imkanların devreye alınmasıyla ve enerji arz güvenliğini tehlikeye atmadan, karbondioksit emisyonlarında 2020 seviyesine göre en az %32 oranında bir azaltım sağlayabileceği bulgusunu yeniden kamuoyunun bilgisine sunuyoruz.

İddialı bir iklim hedefi ile elde edilebilecek faydaları hatırlatırken, Türkiye'nin düşük karbonlu ekonomiye geçişinin ancak kapsayıcı çözümlerle mümkün olabileceğinin farkında olarak, üzerimize düşen görevleri yerine getirmeye ve paydaşlarla iş birliği içerisinde çalışmaya hazır olduğumuzu bir kez daha açıklıkla beyan ediyoruz.

- **Bugün izlenecek iddialı iklim politikaları yüksek teknoloji sanayi gelişimi, yeni ve insana yararlı istihdam yaratma, sağlık ve gıda krizlerine çözüm ve enflasyonla mücadele gibi günümüzün en kritik sorunlarına cevap verecek niteliktedir.** Avrupa Yeşil Mutabakatı ile merkez siyasette yerini güçlendiren, küreselleşen ve yeni büyüme paradigmasının ana temasını oluşturan net-sıfır hedefleri, ABD Kongresi'nden geçen ve Başkan Biden tarafından onaylanan Enflasyonla Mücadele Kanunu⁶ ile küresel enflasyon sorununa da çözüm olarak sunulmaktadır. Son 40 yılın en yüksek enflasyon oranıyla mücadele eden ABD, söz konusu kanun kapsamındaki yatırımların %85'ini (\$370 milyar) enerji güvenliği ve iklim değişikliğine aktararak 2030 yılına kadar emisyonların 2005 seviyesine göre %43 oranında azaltılmasını hedeflemektedir.
- **AB'nin 2030 ve 2050 hedeflerine yönelik uygulamaya koyduğu Avrupa Yeşil Mutabakatı bir aday ülke ve Gümrük Birliği ortağı olarak Türkiye'yi yakından ilgilendirmekte ve etkilemektedir.** Ukrayna Savaşı sonrasında ortaya çıkan enerji krizi fosil yakıtlara olan bağımlılığın azaltılması ve yenilenebilir enerjiye geçişin hızlandırılması için AB'nin çabalarını artırmasına neden olmuştur. Her ne kadar Avrupa'nın doğal gaz ithalatında Rusya'ya bağımlılığını azaltmaya yönelik alınan acil önlemler kısa vadede, yenilenebilir olmayan alternatif yakıtları ön plana çıkarmış olsa da esas çözümün yenilenebilir enerjilere geçiş olduğu açıktır. Dönüşüm hız kesmemiştir. Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizmasının yakın vadede uygulamaya konulacak olması Türkiye'nin karbon yoğun sektörlerdeki yeşil dönüşümünü hızlandırmasını gerektiren bir gelişmedir. Düşük karbonlu ekonomiye geçiş Yeşil Mutabakat gibi artık dış ticaret üzerinden gelen tehditler karşısında Türkiye'yi dayanıklı hale getirecek, rekabetçiliğini kaybetmeden küresel değer zincirleri içerisinde yerini korumasını ve hatta geliştirerek güçlendirmesini sağlayacaktır.
- **Net-sıfır hedefiyle uyumlu politikaların faydaları yakın vadede bile maliyetlerin üzerinde kalırken, uzun vadede hızlanarak artmakta ve elde edilecek net faydayı artırmaktadır.** Dünya Bankası tarafından Haziran 2022'de yayımlanan Ülke İklim ve Kalkınma Raporu⁷ net-sıfır patikasının Türkiye'ye 2022-2030 yılları arasında \$15 milyar (yıllık ortalama \$2 milyar) net ekonomik fayda sağlarken 2040'a kadar uzayan ufukta net faydanın \$146 milyara (yıllık ortalama \$8 milyar) kadar çıkabileceğini ortaya koymaktadır.

⁵ İPM, 2021, Türkiye'nin Karbonsuzlaşma Yol Haritası: 2050'de Net Sıfır

<https://ipc.sabanciuniv.edu/Content/Images/CKeditorImages/20220220-22025433.pdf>

⁶ Inflation Reduction Act (IRA)

https://www.democrats.senate.gov/imo/media/doc/inflation_reduction_act_one_page_summary.pdf

⁷ Country Climate and Development Report (CCDR) <https://www.worldbank.org/tr/country/turkey/brief/key-highlights-country-climate-and-development-report-for-turkiye>

- **Net-sıfır patikası yüksek teknolojiyi yatırımı ve nitelikli istihdamı da beraberinde getirmektedir.** Uluslararası Enerji Ajansı tarafından 2021 yılında yayımlanan ve enerjide 2050'de net-sıfıra erişecek bir küresel patikanın gerekliliklerini tarif eden yol haritasında⁸ 2030'a kadar uygulamaya geçmesi gereken teknolojilerin %15'inin henüz gelişim aşamasında olduğu söylenirken, 2050'ye doğru bu oran %45'e yükselmektedir. Bu tespit net-sıfır patikasının teknoloji yoğun bir atılım olduğunu göstermektedir. Yakın zamanda Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından yayımlanan bir çalışma⁹ Türkiye'de enerji verimliliği, elektrik şebekesi, rüzgâr ve güneş enerjisi alanında ilave yatırımlarla 2030 yılına kadar GSYH'da yıllık \$8 milyar ek katkı ve 300.000 ilave istihdam yaratmanın mümkün olduğunu raporlamaktadır. Kömürden çıkışı öngörmeyen, yalnızca yeni elektrik talebinin yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği ile karşılanacağını varsayan bu çalışmanın sonuçları 2053 hedefi doğrultusunda atılması elzem olan kömürden çıkış adımıyla birlikte ele alındığında söz konusu alanlardaki kazanımların daha yüksek olabileceği düşünülebilir. Ancak bu kazanımlara bakılırken bazı bölgelerin, sektörlerin ve mesleklerin istihdam kaybı riski altında bulunduğunu ve bu riskleri bertaraf edebilmek için ciddi bir planlama yapılarak adil geçişi sağlamak gerektiği de unutulmamalıdır.
- **Türkiye iddialı bir iklim hedefi ile enerjide dışa bağımlılığını da azaltacaktır.** Türkiye'nin birincil enerji arzında petrol, doğal gaz, kömür gibi fosil yakıtlardan kaynaklanan ithalat oranı %78 seviyesindedir. Net-sıfır hedefi ile uyumlu bir patikada, enerji arz güvenliğini tehlikeye atmadan artırılacak yenilenebilir enerji payı enerjide ithalat bağımlılığını kırmada en önemli adım olacaktır. Çalışmalar, elektrik sektöründen başlayarak ulaştırma, sanayi ve binalar sektörlerindeki elektrifikasyon, enerji verimliliği ve yenilenebilir enerjiye geçiş önlemleriyle (hidroelektrik enerjisi hariç) yenilenebilir enerji payının bugünkü %19 seviyesinden 2030'da %50'ye, 2050'de ise %75'e çıkarmanın mümkün olduğunu göstermektedir. Dünya Bankası'nın hesaplarına göre ise 2053 net-sıfır patikasının enerji ithalat maliyetleri kaynaklı sağlayacağı faydanın 2030 yılına kadar \$32 milyar (yıllık \$4 milyar), 2040 yılına kadar ise \$805 milyar (yıllık \$45 milyar) olabileceği öngörülmektedir. Böylelikle bugün yaşamakta olduğumuz fosil yakıt kaynaklı krizler karşısında ülke ekonomisini daha dayanıklı hale getirmek, maliyet ve enflasyon artışlarını kontrol altında tutabilmek mümkün olacaktır.
- **2053 net-sıfır hedefiyle uyumlu güçlü, vizyoner ve yenilikçi iklim politikalarının, yeşil finansman imkânlarından yararlanabilecek katma değeri yüksek projelerle hayata geçirilmesi kritik önemdedir.** Mutlak azaltım için mevcut teknolojik gelişmelerin yanı sıra, ülkemizin rekabet gücünü artıracak çığır açıcı, öncü ve özgün çözümler üretilmesi gerekmektedir. Uluslararası doğrudan yatırımların yönünü belirleyecek olan sürdürülebilir ve yeşil büyüme modelinin benimsenmesi Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu mali kaynakların gerek doğrudan yatırım olarak gerekse kredi finansmanı olarak sağlanmasını kolaylaştıracaktır.

⁸ International Energy Agency (IEA), 2021. Net-zero by 2050: A Roadmap for the Global Energy Sector https://iea.blob.core.windows.net/assets/deebef5d-0c34-4539-9d0c-10b13d840027/NetZeroBy2050-ARoadmapfortheGlobalEnergySector_CORR.pdf

⁹ International Labor Organization (ILO), 2022 Social and Employment Impacts of Climate Change and Green Economy Policies in Türkiye https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---ilo-ankara/documents/publication/wcms_849761.pdf

TÜRKİYE ULUSAL KATKI BEYANINDA BU KEZ İDDİALİ OLMALI VE 2030 İÇİN MUTLAK AZALTIM SÖZÜ VERMELİDİR

- **Bu bağlamda kamu sektörü, akademi, özel sektör ve uluslararası kuruluşlar arasındaki iş birliğini işler hale getirip, birlikte çalışma kültürünü daimi kılacak yönetim mekanizmalarının tesisine ihtiyaç bulunmaktadır.** Yeşil ve dijital dönüşüm sürecini yönetmek üzere kurulacak idari mekanizmanın öncülüğünde, ikiz dönüşüm eksenli projeler tasarlanmalı, sektörel öncelikler belirlenmeli, projelerin finansman ayağı detaylıca çalışılmalı ve projelerin yaşam döngüsündeki gelişmeler düzenli bir şekilde raporlanmalıdır.

Türkiye'nin tüm bu kazanımlardan faydalanabilmesi, 2053 net-sıfır hedefi konusundaki iddiasını uluslararası platformlarda da koruyarak yeni iklim rejiminin itibarlı aktörlerinden biri olabilmesi için COP27 öncesi açıklanacak olan **güncellenmiş Ulusal Katkı Beyanının 2053 net-sıfır doğrultusunda, mutlak azaltım hedefiyle hazırlanması** gerekliliğini bir kez daha vurguluyor, ilgili tüm paydaşlarla iş birliğine hazır olduğumuzu tekrarlıyoruz.